

(g) Discuss on the basis of the *Bhaiṣajyaratnāvalī* how अश्विनीसुत and आत्रेय appeared in the world.

‘ভৈষজ্যবত্নারলী’ৰ আধাৰত অশ্বিনীপুত্ৰ আৰু আত্ৰেয়ৰ পৃথিৱীত আগমনৰ বিষয়টো আলোচনা কৰাঁ।

(h) Write a note on चिकित्सा as you have found it in the *Bhaiṣajyaratnāvalī*.

‘ভৈষজ্যবত্নারলী’ত পোৱাধৰণে চিকিৎসাৰ বিষয়ে এটি টিপ্পনী আগবঢ়োৱাঁ।

(i) What is व्याधि? How many types of व्याधिस are there? How these व्याधिस can be treated according to the *Bhaiṣajyaratnāvalī*?

ব্যাধিৰ লক্ষণ কি? ব্যাধি কেই প্ৰকাৰৰ? ‘ভৈষজ্যবত্নারলী’ অনুসৰি এইবোৰ ব্যাধিৰ চিকিৎসাৰ উপায়বোৰ কি কি?

(j) Explain the following :

তলৰ শ্লোকবোৰ ব্যাখ্যা কৰাঁ :

(i) नासत्यौ सत्यसन्धेन हक्रुण किल याचितौ।

आयुर्वेदं यथाऽधीतं ददतुः शतमन्यवे ॥

(ii) अत्येकं नीरुजं कृत्वा जनं यादृशतादृशाम्।

आयुर्वेदप्रसादेन किं न दत्तं भवेद् भुवि ॥

★ ★ ★

2022

SANSKRIT

Paper : SKT-HE-6016

(Fundamentals of Āyurveda)

(Honours Elective)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

1. Answer the following questions (any ten) : 1×10=10

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখাঁ (যি কোনো দহটা) :

(a) Which Veda is regarded as the origin of Āyurveda?

কোনখন বেদক আয়ুৰ্বেদৰ উৎস বুলি ধৰা হয়?

(b) Name one Ācārya of Āyurveda belonging to pre-Caraka period.

প্ৰাক্-চৰককালৰ এগৰাকী আয়ুৰ্বেদাচাৰ্যৰ নাম লিখাঁ।

(c) By which name ancient Indian medicinal system was known?

প্ৰাচীন ভাৰতীয় চিকিৎসাশাস্ত্ৰক কি নামেৰে জনা যায়?

- (d) Who is *Ātreya*?
আত্ৰেয় কোন ?
- (e) Which dual Gods are known as the divine doctors?
কোন যুগ্মদেৱতাক দিব্য চিকিৎসক হিচাপে জনা যায় ?
- (f) With which God a bad doctor is often compared?
কোনগৰাকী দেৱতাৰ লগত বেয়া চিকিৎসকক সঘনে তুলনা কৰা হয় ?
- (g) For what, the name of *Punर्वसु* is famous in the field of *Āyurveda*?
আয়ুৰ্বেদশাস্ত্ৰত পুনৰ্বসু নামটো কিহৰ বাবে প্ৰসিদ্ধ ?
- (h) “*प्रयाति ब्रह्मसदनं कुलसप्तकसंयुतः*”
What do you mean by *ब्रह्मसदन* here?
এই বাক্যত *ব্ৰহ্মসদন* শব্দটোৰ অৰ্থ কি ?
- (i) Who is the principal composer of the subject matter which was developed later in the *Carakasamhitā*?
‘চৰকসংহিতা’ত পৰিষ্কৃতৰূপ লোৱা বিষয়বস্তুখিনিৰ মূল ৰচয়িতা কোন আছিল ?

- (j) *वसन्ते निश्चितः* _____ ।
Fill in the blank.
শূন্যস্থান পূৰ্ণ কৰা।
- (k) What is the subtitle of the prescribed textual portion belonging to the *सूत्रस्थान* of the *Carakasamhitā*?
‘চৰকসংহিতা’ৰ সূত্ৰস্থানৰ অন্তৰ্গত পাঠ্যাংশখিনিৰ শিৰোনাম কি ?
- (l) What is the meaning of the term ‘*संहिता*’ in the title *Carakasamhitā*?
‘চৰকসংহিতা’ শিৰোনামত থকা সংহিতা পদটোৰ অৰ্থ কি ?
- (m) What is the subtitle of the First Chapter of the *Bhaisajyaratnāvalī*?
‘ভৈষজ্যৰত্নাৱলী’ৰ প্ৰথম অধ্যায়ৰ উপনাম কি ?
- (n) How many Chapters are there in the *Bhaisajyaratnāvalī*?
‘ভৈষজ্যৰত্নাৱলী’ গ্ৰন্থত থকা অধ্যায়ৰ সংখ্যা কিমান ?
- (o) What is meant by the term ‘*रत्नावली*’ in the title *Bhaisajyaratnāvalī*?
‘ভৈষজ্যৰত্নাৱলী’ শিৰোনামত ব্যৱহাৰ হোৱা ‘ৰত্নাৱলী’ পদটোৰ অৰ্থ কি ?

2. Answer the following questions (any five) : $2 \times 5 = 10$

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখাঁ (যি কোনো পাঁচটা) :

(a) What type things are to be avoided in the winter season according to the *Carakasamhitā*?

‘চৰকসংহিতা’ অনুসৰি কি কি বস্তু জাৰকালত (শীত ঋতুত) গ্ৰহণ কৰিব নালাগে ?

(b) Furnish the definition of आयुर्वेद according to the *Bhaisajyaratnāvalī*.

‘ভৈষজ্যৰত্নাৱলী’ অনুসৰি আয়ুৰ্বেদৰ লক্ষণ লিখাঁ ।

(c) What are the qualities of a nurse (परिचारक) according to the *Bhaisajyaratnāvalī*?

‘ভৈষজ্যৰত্নাৱলী’ত থকা পৰিচাৰকৰ গুণবোৰ কি কি ?

(d) Write what you know about the Dhvanvantari School of Āyurveda.

আয়ুৰ্বেদৰ অন্তৰ্গত ধ্বন্বন্তৰী সম্প্ৰদায়ৰ বিষয়ে যি জানা লিখাঁ ।

(e) Write a note on भावमिश्र.

ভাৱমিশ্ৰৰ বিষয়ে এটা টোকা আগবঢ়োৱাঁ ।

(f) What do you mean by the term ‘देशसाम्य’?

‘দেশসাম্য’ শব্দটোৰ অৰ্থ কি ?

(g) What is हंसोदक?

হংসোদক বুলিলে কি বুজা ?

(h) Why the writer has used the term ‘नानाग्रन्थमहाश्लिषगुणा’ as an adjective of his book, *Bhaisajyaratnāvalī*?

‘ভৈষজ্যৰত্নাৱলী’ গ্ৰন্থখনৰ বিশেষণ হিচাপে লেখকে ‘নানাগ্ৰন্থমহাশ্লিষগুণা’—এই বিশেষণটোৰ ব্যৱহাৰ কিয় কৰিছে ?

3. Give the answer of the following questions (any four) : $5 \times 4 = 20$

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখাঁ (যি কোনো চাৰিটা) :

(a) What are the regimens to be followed in হৈমন্ত according to the *Carakasamhitā*?

‘চৰকসংহিতা’ অনুসৰি হৈমন্তকালত অনুসৰণ কৰিবলগীয়া বিধিসমূহ কি কি ?

(b) Write a note on the importance of Āyurveda in human life.

মানৱ জীৱনত আয়ুৰ্বেদৰ গুৰুত্বৰ বিষয়ে এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰাঁ ।

(c) Discuss Vāgbhaṭa’s contribution in the field of Āyurveda.

আয়ুৰ্বেদৰ ক্ষেত্ৰখনলৈ বাগভটে আগবঢ়োৱা অৱদানৰ বিষয়ে লিখাঁ ।

(d) What are the वैद्यगुणः according to the *Bhaisajyaratnāvalī*?

‘ভৈষজ্যবল্লাৱলী’ মতে বৈদ্যগুণসমূহ কি কি ?

(e) What are the signs of an আতুৰ?

আতুৰৰ গুণসমূহ কি কি ?

(f) Write a note on the মঙ্গলাচৰণ of the *Bhaisajyaratnāvalī*.

‘ভৈষজ্যবল্লাৱলী’ গ্ৰন্থৰ মঙ্গলাচৰণৰ ওপৰত এটা টিপ্সনী আগবঢ়োৱা।

(g) Why and how a বৈদ্য becomes a দ্বিজ?

কিয় আৰু কেনেদৰে এগৰাকী বৈদ্যই দ্বিজলৈ উন্নীত হয় ?

(h) Why is চৰক called so?

চৰকক এই নামেৰে কিয় অভিহিত কৰা হয় ?

4. Answer the following questions (any four) :

10×4=40

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা (যি কোনো চাৰিটা) :

(a) Discuss the stages of origin and development of Indian medicine in the pre-Caraka period.

প্ৰাক-চৰককালত হোৱা আয়ুৰ্বেদৰ উৎপত্তি আৰু বিকাশৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(b) Write a note on Suśruta's contribution towards the field of Āyurveda.

আয়ুৰ্বেদৰ ক্ষেত্ৰখনলৈ আগবঢ়োৱা সুশ্ৰুতৰ অৱদানৰ বিষয়ে টিপ্সনী যুগুত কৰা।

(c) Assess the importance of the *Carakasamhitā* as a book of Āyurveda.

আয়ুৰ্বেদৰ গ্ৰন্থ হিচাপে ‘চৰকসংহিতা’ৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰা।

(d) Write a note on the condition of nature and body in six seasons.

ছয় ঋতুত হোৱা প্ৰকৃতি আৰু শৰীৰৰ অবস্থা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

(e) Discuss the measures to be taken during গ্রীষ্ম and वर्षा seasons as per the *Carakasamhitā*.

‘চৰকসংহিতা’ অনুসৰি গ্ৰীষ্ম আৰু বাৰিষা ঋতুত লবলগীয়া নিয়মবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(f) Explain the following :

তলৰ শ্লোকবোৰ ব্যাখ্যা কৰা :

(i) तस्याशिताद्यादाहारद्वलं वर्णश्च वर्धते।
तस्यर्तुसाम्यं विदितं चेष्टाहारव्यप्रायम्॥

(ii) ऋतावृतौ नृभिः सेव्यमसेव्यं यन्न किंचन।
तस्याशिताये निर्दिष्टं हेतुमत्साम्यमेव च॥